

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
DLA GMINY SZUBIN**

na lata 2008 - 2032

SZUBIN, marzec 2008 r.

SPIS TREŚCI

<u>1. Wprowadzenie.....</u>	<u>3</u>
<u>2. Dane ogólne dotyczące gminy i miasta Szubina.....</u>	<u>5</u>
<u>3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające.....</u>	<u>5</u>
<u>4. Informacja o ilości i stanie technicznym wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Szubin.....</u>	<u>10</u>
<u>4.1. Zastosowane metody inwentaryzacji ilościowo-jakościowe.....</u>	<u>10</u>
<u>5. Plan działań przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin oraz harmonogram rzeczowy realizacji zadania.....</u>	<u>16</u>
<u>6. Finansowe aspekty realizacji programu.....</u>	<u>17</u>
<u>7. Podsumowanie .....</u>	<u>18</u>

Spis załączników

1. Wykaz podstawowych aktów prawnych dot. azbestu obowiązujących w Polsce.
2. Elektroniczna baza danych.

1. Wprowadzenie.

Azbest to ogólna nazwa minerałów z grupy amfiboli i serpentynów. Jest minerałem posiadającym włóknistą strukturę. Cechą charakterystyczną włókien azbestowych jest możliwość rozszczepiania się włókien na coraz mniejsze. Cechą charakterystyczną azbestu jest m.in. jego niepalność. Właściwość tę wykorzystywano m. in. do wyrobu knotów świec, niepalnego papieru czy też wyrobów tekstylnych. Prawdziwy przełom w stosowaniu azbestu nastąpił w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia, zaczęto go stosować na szerszą skalę do produkcji płyt azbestowo cementowych znanych również jako eternit. Spore znaczenie miało również stosowanie go jako surowca do produkcji wyrobów włókienniczych, przędzy, sznurów, szczeliw, klocków hamulcowych, tarcz sprzęgłowych itp. Szacuje się, że wyprodukowano w sumie około 5 tysięcy rodzajów produktów zawierających w swoim składzie azbest.

W lata 80-tych XX wieku stwierdzono, że oprócz niezaprzeczalnych pozytywnych właściwości azbestu istnieją również jego negatywne strony. Wiąże się to przede wszystkim z włóknistą strukturą tego minerału. Potwierdzone zostało rakotwórcze działanie włókien azbestu na organizmy żywe.

Odpady zawierające azbest to pozostałości powstałe przy demontażu wyrobów azbestowo-cementowych lub wyrobów izolacyjnych zawierających azbest. W trakcie prowadzenia prac demontażowych, podczas szlifowania wyrobów, cięcia czy łamania płyt elewacyjnych powstaje pył, zawierający włókna respirabilne (mogą występować w powietrzu w postaci aerozolu i przedostawać się do organizmu razem z wdychanym powietrzem i wnikają one do pęcherzyków płucnych, skąd nie są już wydalane) zawieszane w powietrzu, które mają właściwości rakotwórcze. Z tego względu odpady zawierające azbest zaklasyfikowano jako odpady niebezpieczne kwalifikowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów do grup:

1. Kod 06 07 01 podgrupa: odpady z produkcji przygotowania, obrotu i stosowania chlorowców i chemicznych procesów przetwórstwa chloru,
2. Kod 06 13 04 podgrupa: odpady z innych nieorganicznych procesów chemicznych,
3. Kod 10 11 81 podgrupa: odpady z hutnictwa szkła,
4. Kod 10 13 09 podgrupa: odpady z produkcji spoiw mineralnych, w tym cementu, wapna i tynku oraz wytworzonych z nich wyrobów,

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.

---

5. Kod 15 01 11 podgrupa: odpady opakowaniowe elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
6. Kod 16 01 11 podgrupa: zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy, odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów,
7. Kod 16 02 12 podgrupa: odpady z urządzeń elektrycznych i elektronicznych,
8. Kod 17 06 01 podgrupa: materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest,
9. Kod 17 06 05 podgrupa: materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Szacuje się, że w Polsce 85 % azbestu znajduje się w wyrobach budowlanych. Z powodu chorobotwórczego działania azbestu od 1999 roku zakazano obrotu wyrobami zawierającymi azbest.

W polskich warunkach graniczny okres bezpiecznego użytkowania wyrobów z szarej płyty dachowej elewacyjnej, czy też malowanej płyty elewacyjnej wynosi 30 lat.

Okres bezpiecznego użytkowania innych wyrobów zawierających azbest jest z reguły krótszy. Płyty azbestowe zastosowane jako pokrycia dachowe, jeżeli są w dobrym stanie technicznym i nie są poddawane działaniom mechanicznym (np. łamanie lub poddawane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej, szczególnie gdy ich powierzchnia nie jest ścierana) nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Groźna jest emisja włókien azbestowych do otoczenia, kiedy następuje uwalnianie włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wdychania. Emisja może wystąpić podczas eksploatacji płyt azbestowo - cementowych w złym stanie technicznym (np. popękanych) i podczas usuwania płyt azbestowo - cementowych z budynków bez odpowiednich zabezpieczeń.

W tym kontekście usuwanie pokryć dachowych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i kosztownym, który musi być rozłożony na wiele lat, realizowanym ze szczególnym zachowaniem bezpieczeństwa i higieny pracy. W związku z tym problem pogarszania się stanu technicznego wyrobów azbestowo - cementowych, w miarę upływu czasu będzie narastać.

Obecnie obowiązujące przepisy zobowiązują właściciela bądź zarządcę obiektu budowlanego do dokonywania przeglądu technicznego wyrobów zawierających azbest.

Konieczna jest inwentaryzacja ilości azbestu(eternit), ocena jego stanu technicznego oraz opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Niniejsze opracowanie jest **Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.**

Celem Programu jest inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, ocena stanu technicznego stosowanych wyrobów, opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest, celem ich eliminacji z otoczenia człowieka oraz ich bezpiecznego i prawidłowego unieszkodliwienia.

2. Dane ogólne dotyczące gminy i miasta Szubina

Gmina i miasto Szubin jest położona w północno - wschodniej części Pałuk w powiecie Nakielskim województwa Kujawsko - Pomorskiego. Przez Szubin przebiega międzynarodowa trasa nr 5 biegnąca z Gdańska przez Bydgoszcz, Poznań do Wrocławia.

Szubin jest niewielkim miastem o statusie gminy. Samo miasto leży na zboczu rozległego wzniesienia, z którego można obejrzeć panoramę miasta. Jak wynika z planu z lat 1781 - 1783, teren Szubina i jego okolice od południa, wschodu i zachodu pokryty był bagnami i moczarami, które w wiekach wcześniejszych były jeszcze bardziej niedostępne.

W północnej, wyżej położonej części miasta i na północny zachód od miasta przebiega pas gleb bielcowych i z tego terenu jest najwięcej znalezisk archeologicznych. Przez Szubin przepływają dwie niewielkie rzeki Gąsawka oraz mniej znana Biała Struga.

Uzyskane z Biuletynu Informacji Publicznej dane dotyczące liczby mieszkańców (na dzień 06.07.2007) są następujące:

Liczba mieszkańców - miasto Szubin 9.232 osób

Liczba mieszkańców - gmina Szubin 13.606 osób

Razem 22.838 osób

3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające

Od 1997r. na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Zakaz taki wprowadzono ustawą z 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 1997. Nr 101, poz.628). W następnych latach wprowadzono szereg kolejnych aktów prawnych (ustaw

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.

i rozporządzeń) regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Szczegółowy ich wykaz zawiera załącznik nr 1 do niniejszego opracowania. Uzupełnieniem aktów prawnych w przedstawionym zakresie jest „*Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*” przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002r. oraz lokalne programy usuwania azbestu realizowane przez gminy, powiaty i województwa.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż **do dnia 31 grudnia 2032 roku**. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

Obowiązki gminy i powiatu :

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierającymi azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest),
- udzielanie zezwoleń na transport odpadów niebezpiecznych (w tym azbestu).

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.

- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub prezydentowi miasta (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o :
  - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
  - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy

zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
  - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
  - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
  - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
  - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
  - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.
  - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004r.

Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przez narażeniem na działanie azbestu.

W przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

4. Informacja o ilości i stanie technicznym wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Szubin

4.1. Zastosowane metody inwentaryzacji ilościowo-jakościowe.

Inwentaryzacji ilości wyrobów zawierających azbest dokonano na podstawie spisu z natury oraz pomiarów specjalistycznych przy użyciu miernika laserowego typ Leyca GO Systems Disto Classic 5.

Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, zwaną dalej "oceną" dokonano zgodnie z metodyką zawartą w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Pomocy Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku (Dz. U. Nr 71, poz. 649) w oparciu o punktację zawartą w zał. 1 do w/w rozporządzenia. Wzór oceny został przedstawiony w tabeli 1.

TABELA 1.

OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Grupa / Nr	Wyrób – rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I.	Sposób zastosowania azbestu		
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II.	Rodzaj azbestu		
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III.	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura Włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV.	Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem		
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V.	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.

13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI.	Wykorzystanie pomieszczenia		
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII.	Usytuowanie wyrobu		
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Na terenie Gminy Szubin wyroby zawierające azbest występują **w postaci płyt azbestowych zastosowanych jako pokrycia dachowe tzw. płyty falistej.**

Szczegółowy wykaz właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów budowlanych, w których występują elementy zawierające azbest jest zawarty w elektronicznej bazie danych załączonych do niniejszego programu. Do inwentaryzacji dołączono dokumentację zdjęciową z przeprowadzonej inwentaryzacji.

Dla każdej lokalizacji została przeprowadzona ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, zwaną dalej "oceną" jako suma punktów oceny zgodnie z tabelą powyżej.

W tabeli poniżej zebrano wyniki inwentaryzacji ilościowej pokryć dachowych zawierających azbest.

TABELA 2.
ZBIORCZE ZESTAWIENIE WYNIKÓW INWENTARYZACJA AZBESTU NA
TERENIE GMINY SZUBIN (STAN NA 31.03.2008R.)

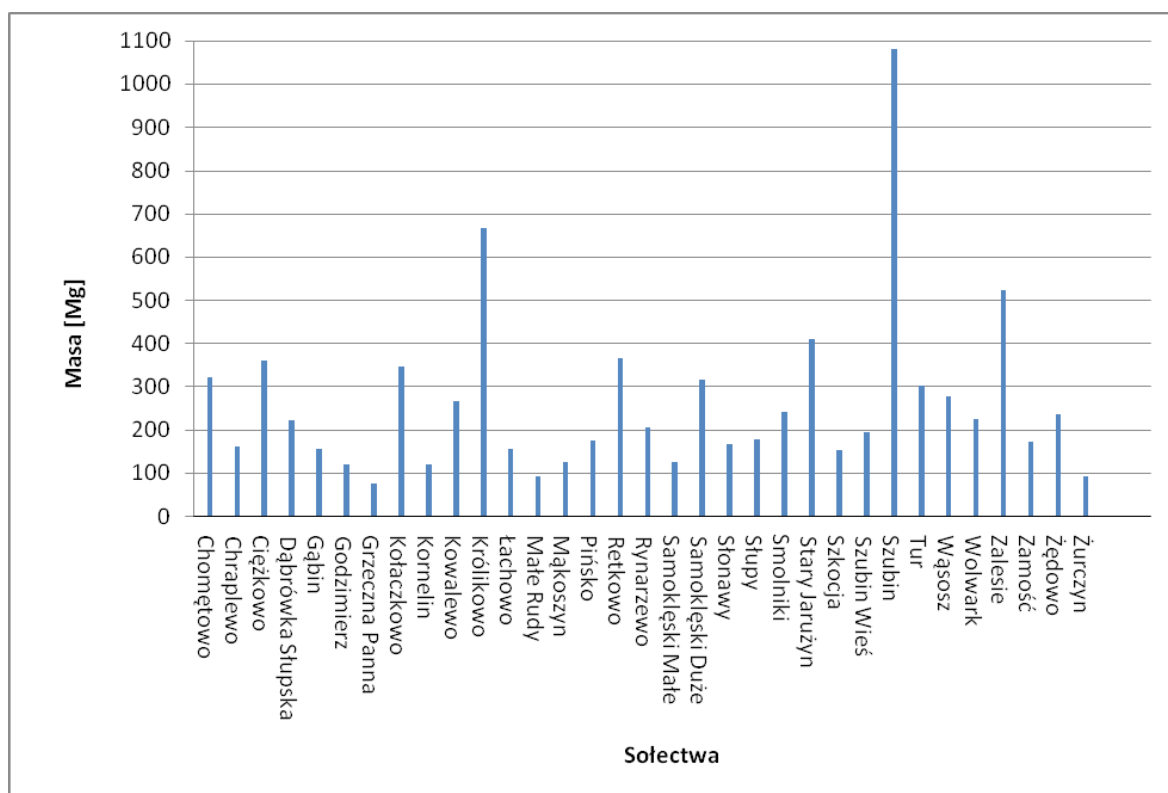
Lp.	Sołectwo	Powierzchnia	Rury azbestowe	Masa odpadów
		[m ²]	[mb]	[Mg]
1	Chomętowo	19313		320,9
2	Chraplewo	9464		160,08
3	Cięzkowo	21709,5		361
4	Dąbrówka Słupska	13445		220,7
5	Gąbin	9365		155,5
6	Godzimierz	7147		120,8
7	Grzeczna Panna	4537		76,1
8	Kołaczkowo	21019		346,5
9	Kornelin	7341		120,4
10	Kowalewo	16030		267,1
11	Królikowo	37873,5	3400	667,6
12	Łachowo	12185		156
13	Małe Rudy	5238		92,3
14	Mąkoszyn	7556		126,7
15	Pińsko	9956,5		174,6
16	Retkowo	21894,8		366,5
17	Rynarzewo	12186	367	205,67
18	Samokłęski Małe	7419		124,7
19	Samokłęski Duże	16494	4648	315,33
20	Słonawy	9922		166,1
21	Słupy	10624		177,6
22	Smolniki	14628		242,4
23	Stary Jaruzyn	22642	3622	408,77
24	Szkocja	9302		153,7
25	Szubin Wieś	11582		195,1
26	Szubin	59843	3800	1080,8
27	Tur	16918	1819	301,59
28	Wąsosz	16633		278,3
29	Wolwark	13462		226,1
30	Zalesie	31130		523,6
31	Zamość	10370		171,7
32	Żędowo	15564		235,5
33	Żurczyn	5613		93,6
		508406,3 [m²]	17 656 [mb]	8633,34 [Mg]

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.

Z analizy zebranych informacji wynika, że na terenie gminy Szubin dominują wyroby zawierające azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych falistych. Ilościowo najwięcej pokryć występuje na budynkach miejscowościach ; Szubin, Królikowo i Zalesie.

Interpretacja graficzna wyników inwentaryzacji ilościowej pokryć dachowych zawierających azbest została przedstawiona na Rys 1.

Rys.1 : ILOŚĆ AZBESTU W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY SZUBIN

Zbiornicze zestawienie inwentaryzacji na podstawie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych) znajdujących się na terenie Gminy Szubin z podziałem na poszczególne sołectwa wraz z podziałem na stopnie pilności usuwania tych pokryć przedstawiono w tabeli 3.

**TABELA 3
ZESTAWIENIE WYNIKÓW INWENTARYZACJA JAKOŚCIOWEJ AZBESTU
NA TERENIE GMINY SZUBIN WRAZ Z OCENĄ STOPNIA PILNOŚCI JEGO
USUNIĘCIA**

Lp.	Sołectwo	Całkowita masa azbestu [Mg]	Stopień pilności usunięcia azbestu			
			I stopień *		II stopień *	
			[%]	[Mg]	[%]	[Mg]
1	Chomętowo	320,9	57,60%	184,8	42,40%	136,1
2	Chraplewo	160,08	100%	160,08	-	0
3	Ciężkowo	361	99,58%	359,5	0,42%	1,5
4	Dąbrówka Słupska	220,7	100%	220,7	-	0
5	Gąbin	155,5	100%	155,5	-	0
6	Godzimierz	120,8	100%	120,8	-	0
7	Grzeczna Panna	76,1	100%	76,1	-	0
8	Kończkowo	346,5	46,49%	161,1	53,51%	185,4
9	Kornelin	120,4	100%	120,4	-	0
10	Kowalewo	267,1	76,20%	203,5	23,80%	63,6
11	Królikowo	667,6	98,02%	654,4	1,98%	13,2
12	Łachowo	156	17,90%	27,9	82,10%	128,1
13	Małe Rudy	92,3	100%	92,3	-	0
14	Mąkoszyn	126,7	100%	126,7	-	0
15	Pińsko	174,6	100%	174,6	-	0
16	Retkowo	366,5	100%	366,5	-	0
17	Rynarzewo	205,67	50,02%	102,87	49,98%	102,8
18	Samokłęski Małe	124,7	100%	124,7	-	0
19	Samokłęski Duże	315,33	100%	315,33	-	0
20	Słonawy	166,1	100%	166,1	-	0
21	Słupy	177,6	66,30%	117,8	33,70%	59,8
22	Smolniki	242,4	100%	242,4	-	0
23	Stary Jaruzyn	408,77	100%	408,77	-	0
24	Szkocja	153,7	100%	153,7	-	0
25	Szubin Wieś	195,1	96,10%	187,5	3,90%	7,6
26	Szubin	1080,8	100%	1080,8	-	0
27	Tur	301,59	100%	301,59	-	0
28	Wąsosz	278,3	100%	278,3	-	0
29	Wolwark	226,1	100%	226,1	-	0
30	Zalesie	523,6	100%	523,6	-	0
31	Zamość	171,7	100%	171,7	-	0
32	Żędowo	235,5	28,10%	66,18	71,90%	169,32
33	Żurczyn	93,6	100%	93,6	-	0
		8633,34		7765,92		867,42

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.

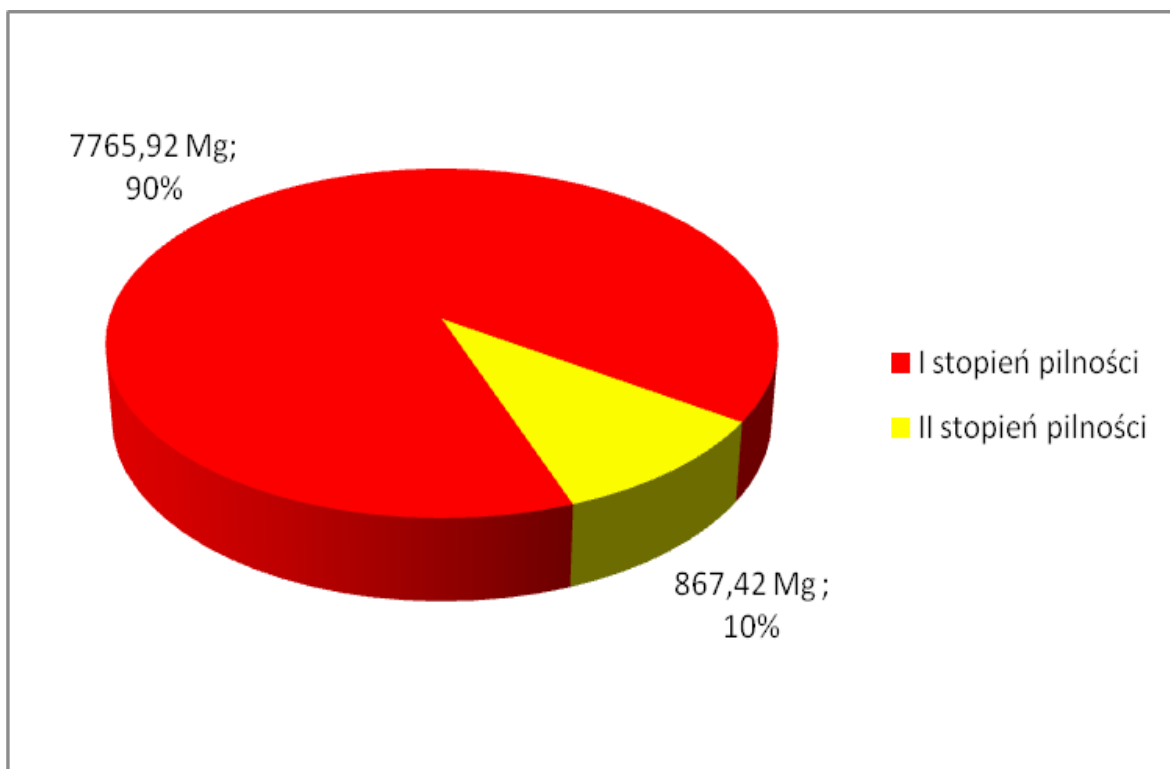
*- zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Pomocy Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku (Dz. U. Nr 71, poz. 649)

Stopień pilności I	
wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie	65 i więcej punktów
Stopień pilności II	
ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku	powyżej 35 do 60 punktów
Stopień pilności III	
ponowna ocena w terminie do 5 lat	do 35 punktów

Graficzna ilustracja wyników inwentaryzacji jakościowej pokryć dachowych zawierających azbest została przedstawiona na Rys 2.

Rys.2

Graficzna ilustracja wyników inwentaryzacji jakościowej z podziałem na stopnie pilności

5. Plan działań przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin oraz harmonogram rzeczowy realizacji zadania.

Działania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin proponuje się podzielić na cele:

- krótkoterminowe obejmujące lata 2008-2013
- długoterminowe obejmujące lata 2013-2032

W ramach realizacji działań krótkoterminowych dla gminy Szubin proponuje się przyjęcie następujących celów:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest oraz ich oceny (inwentaryzacja została już przeprowadzona),
2. Uchwalenie i przyjęcie programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin,
3. Aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierającymi azbest),
4. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
5. Pozyskiwanie funduszy ze źródeł własnych oraz zewnętrznych na realizację Programu. – Usuwanie wyrobów zawierających azbest,
6. Wybór firmy realizującej usuwanie odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych i innych,
7. Usuwanie pokryć dachowych zawierających azbest z obiektów zakwalifikowanych do I stopnia pilności posiadających najwyższą punktację dokonanej oceny zgodnie z danymi w elektronicznej bazie danych,
8. Monitoring realizacji Programu.

W ramach realizacji działań długoterminowych dla gminy Szubin proponuje się przyjęcie następujących celów:

1. Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest,
2. Aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem realizacji programu usuwania azbestu i wyrobów zawierającymi azbest),

3. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
4. Pozyskiwanie funduszy ze źródeł własnych oraz zewnętrznych na realizację Programu. – Usuwanie wyrobów zawierających azbest,
5. Usuwanie pokryć dachowych zawierających azbest z obiektów zakwalifikowanych do I i II stopnia pilności,
6. Monitoring realizacji Programu.

6. Finansowe aspekty realizacji programu

Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, przyjęto następujące, jednostkowe koszty wykonania w/w usług:

Średni koszt demontażu jednego metra kwadratowego płyt falistych – 12 zł (brutto).

Średni koszt transportu i unieszkodliwiania jednego metra kwadratowego zdemontowanych płyt azbestowych – 6 zł (brutto).

Łączny średni koszt metra kwadratowego usuwanych i unieszkodliwianych płyt falistych (eternitu) wyniesie 18 zł/m² (brutto).

Przy ustalaniu kosztów oparto się na informacjach pochodzących od sześciu firm świadczących usługi w zakresie demontażu pokryć dachowych i transportu odpadów azbestowych. Informacje te zweryfikowano w innych gminach, które realizują podobne programy (Warszawa, Kraków, Szczecin, Starachowice).

Na terenie gminy Szubin zinwentaryzowano **508 406,3 m²** płyt azbestowych w formie pokryć dachowych.. Zakładając, że realizacja programu potrwa do 2032, a rocznie usuwane będzie około **22 000 m²** pokryć dachowych, średni roczny koszt realizacji programu wyniesie:

$$22\ 000\ m^2 \times 18\ zł/m^2 = 396\ 000\ zł$$

Zgodnie z informacją znajdującą się w Biuletynie Informacji Publicznej mieszkańcy gminy i miasta Szubin, którzy w roku bieżącym zamierzają wymienić pokrycie dachowe

zawierające azbest z budynku mieszkalnego mogą ubiegać się o częściowy zwrot kosztów tego przedsięwzięcia.

Zarządzeniem z dnia 29 marca 2007r. Burmistrz Szubina zatwierdził regulamin dofinansowania z budżetu Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej działań polegających na usuwaniu z terenu miasta i gminy Szubin pokryć dachowych zawierających azbest.

Dofinansowanie polega na zwrocie kosztów demontażu, transportu i utylizacji pokrycia dachowego zawierającego azbest w wysokości 50 %.

Średni roczny koszt realizacji programu dla Gminy Szubin wyniesie: **198 000 zł.**

7. Podsumowanie

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowana przez Gminę forma dofinansowania dla właścicieli obiektów i urządzeń zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szubin.

świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przewidujemy, że w następnych latach Gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z naszego otoczenia, co jest celem programu.

Załącznik 1

WYKAZ PODSTAWOWYCH AKTÓW PRAWNYCH

regulujących postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

1.Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j.Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150)

Zgodnie z art. 1 ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa reguluje m.in. opracowanie programów ochrony środowiska, prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem i sposób postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, ochronę powierzchni ziemi, przeciwdziałania zanieczyszczeniom w tym: konieczność oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje, konieczność dokumentowania informacji dotyczącej m.in. występowania azbestu.

Rozporządzenia do ustawy:

1. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573).
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439).
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 260, poz.2176).

2.Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j.. Dz. U. z 2007 r Nr 39, poz. 251, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Ustawa określa obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym m.in. odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje postępowanie w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów. Ustawa wprowadza obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Ustawa określa m.in. zakres planów gospodarki odpadami, sposób ich opiniowania i sposób monitorowania, zasadę spójności planu z planem wyższego szczebla oraz określa rodzaj odpadów, które powinny być ujęte na każdym szczeblu ich opracowania.

Rozporządzenia do ustawy:

1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986).
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz. 686).
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213).
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

3.Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.) Zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r.,

a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Do wyjątków należy azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Ustawa reguluje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

Rozporządzenia do ustawy:

1. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649).
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118).

Art.30 ust. 7 „Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, o której mowa w ust. 5, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszać ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować:

- 1) zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia;
- 2) pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków;
- 3) pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych;
- 4) wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.”

Rozporządzenia do ustawy:

1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).

5. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych

(Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.).

Ustawa reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych oraz określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

6. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm).

Ustawa reguluje zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowcy pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Rozporządzenia do ustawy:

1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011 z późn. zm.).

Inne

1. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833).
2. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231).